

**R. Patris, Francisci Svarez, E Societate Iesv,
Metaphysicarvm Disputationvm, In Qvibvs Et Vniversa
Natvralis Theologia Ordinate Traditvr, Et Qvæstiones Ad
omnes duodecim Aristotelis Libros ...**

Suárez, Francisco

Mogvntiæ ; [Coloniæ Agrippinæ], 1630

Sect. 1. Vtrum sit in rebus aliqua vnitas formalis distincta à numerali, &
minor illa.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-94135](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-94135)

tis modernis scriptoribus doctissimis placere video. Tolerus enim 8. Phisic. questio. 3. conclusi. 2. rat. 3. ex hoc colligit libertatem primae causae, quod pro sola voluntate sua determinat causas secundas ad indiuiduos effectus. Fonseca etiam 1. Metaphysic. cap. 2. questio. 3. sect. 8. dicit, in quibusdam effectibus necessarium esse recurrere ad diuinam determinationem & praefinitionem, quod repetit lib. 5. cap. 2. questio. 9. sect. 2. rat. 6. qua probat essentialem dependentiam causarum secundarum à prima in agendo, & idem docent Copulata Coniunctionis lib. 2. Phisic. capite 7. questio. 15. artic. 2. Tum etiam, quia non est voluntarium, nec praeter physicam & naturalem rationem, quod causa prima iuuat causas secundas, & suppleat defectus earum in his rebus, in quibus ipsae videntur deficere: in praesente autem videtur eis deficere modus, quo determinari possint ad quosdam effectus singulares potius, quam ad alios. De qua re iterum infra disp. de causis. Nunc igitur iuxta illam sententiam consequenter dicendum est, Deum determinasse concursum suum cum causis secundis semper ad novos, & distinctos effectus producendos, non verò ad producendum iterum effectum, qui prius fuit, & iam esse desit.

VIII. Sed inquiretur merito ab huius sententiae auctoribus, vnde constet, causam primam hoc modo concursum suum determinasse: aut enim hoc erat aliquo modo debitum ipsis causis secundis, seu fundatum in connaturali modo agendi earum, vel est ex sola voluntate Dei, sicut quod determinetur productio ad hoc indiuiduum potius, quam ad aliud. Si dicatur hoc secundum, cum talis voluntas Dei reuelatione non habeatur, incerta prorsus res erit, cum ratione ostendi non possit, neque ex aliquibus principiis naturalibus deduci. Si vero dicatur primum: ergo primaria & quasi vltima ratio huius determinationis non est ex diuina voluntate, sed ex natura causarum proximarum: & hoc est, quod inquiremus, quo modo in natura causae proximae possit hoc fundari. Maxime si non fundatur in illa determinatione ad hunc numero effectum producendum, potius quam ad aliud.

IX. Propter hoc dicere posset aliquis causas secundas, & finitas semel tantum (vt ita dicam) continere in virtute sua quemlibet singularem effectum, & ideo postquam talis causa semel aliquem effectum produxit, non relinqui in ea virtutem ad producendum iterum illum effectum, neque ad iterandam actionem, per quam illū produxit, quia per primam productionem veluti exhausta est eius virtus, quatenus ad talem numero effectum terminari potest: sed hoc est gratis & sine probatione dictum, & intelligentiam non potest: nam virtus actiua per se, & quatenus talis est, non operatur per aliquam sui diminutionem, vel immutationem, sed per immutationem, vel productionem alterius. Vnde tamen integra, & perfecta manet efficacia eius, ac si nihil produxisset: ergo ex vi productionis semel factae non manet impotens ad eandem iterum arque iterum faciendam, si aliunde non est repugnantia ex parte ipsius effectus. Hae enim ratione qualibet potentia actiua, quantumvis finita, potest successiue agere in infinitum, si integra perseueret in suo esse: quia manet etiam integra in efficacia sua, & ex parte effectus illa successio, vel multiplicatio in infinitum non repugnat: ergo idem erit, quoad reproductionem eiusdem effectus, si ex parte eius non est repugnantia. Quod ideo dico, quia postquam semel res producta est, & in esse permanet, non potest iterum ab agente produci, quamuis integra maneat eius virtus actiua, quia ex parte effectus repugnat, saltem ex natura rei. Quod vero id, quod non est, fiat, ex parte ipsius repugnare non potest, etiam si antea fuerit. Quid enim hoc obfate potest, vt iterum fiat, si iam non est? Cum iam tantumdem distet ab esse, ac si nū-

quam fuisset. Ergo si aliunde virtus actiua manet integra, non potest ex inefficacia eius ratio huius necessitatis sumi.

Addi ergo tandem potest, agentia naturalia, quauis ex se habeant virtutem quasi generalem & indifferentem ad plura indiuidua eiusdem speciei, tamen ex se postulare certum modum, & ordinem in vsu & exercitio talis virtutis, ita vt natura determinata sit ad agendum hic & nunc in tali subiecto tale indiuiduum, & post illud aliud, & post hoc alterum, & sic de reliquis: nam ipsamet natura postulare videtur hanc determinationem, & ordinem, ne in se inuoluat quandam perplexitatem & confusionem. Hinc ergo prouenit, vt nunquam in agendo ad eundem effectum redeat, sed semper nouum producat. Quam modum dicendi in loco praedicto elegi, quia in re obscura & difficili nihil occurrit, quod omnino satisfaceret, neque nunc etiam sese offert, imò hoc ipsum, quod natura talium agentium tribuitur, non videtur posse satis fundari aut explicari: nam cum naturalis vis agendi sit ex se simplex & eadem omnino, non apparet, quomodo in illa possit fundari haec naturalis determinatio, aut vnde constare possit. Nec circumstantiae extrinsecae vt sic, ad hoc iuuare possunt, vt supra ostensum est de tempore: & est omnino eadem ratio de loco, quatenus dicit extrinsecam superficiem, vel habitudinem ad extrinseca corpora. Patendum ergo est, vel hoc pendere ex sola diuina voluntate, vel, si aliquam habet causam naturalem, nobis esse occultam, & ad summum dici posse, cum haec virtutes naturales ad multiplicationem indiuiduorum ordinentur, eamque naturaliter intendunt, esse magis consentaneum naturis eorum, vt semper concursum recipiant ad novos effectus. Hae enim de causa, non solum in Dei voluntate, sed in ipsis etiam naturis rerum fundatum est, quod in hominum generationibus semper nouae animae producantur, & non vniantur iterum corporibus, quae semel iam creatae, & separatae existunt.

DISPUTATIO VI.

De unitate formali, & vniuersali.

Post unitatem indiuiduam seu numeralem, dicendum est de formali, & consequenter de vniuersali, quae numerali quodammodo opponitur, nam haec includit incommunicabilitatem respectu inferiorum, illa vero intrinsece requirit naturam multis inferioribus communicabilem. De his ergo formali & vniuersali unitatibus videndum in primis est, an sint aliquo modo reales, & an sint diuersae unitates, vel in vnam aliquo modo incendant. Item quotuplex vnaqueque sit, & quod sit in rebus vniuersaliusque principium: ac denique, quomodo, & per quam operationem intellectus consummetur.

SECTIO I.

Verum sit in rebus aliqua unitas formalis distincta à numerali, & minor illa.

Actio dubitandi est, quia dictum est in praecedente disp. omnes res, quae sunt in mundo esse indiuiduas, ita vt repugnet esse in rebus aliquod verum ens, quod indiuiduum, & singulare non sit: ergo neque esse potest in rebus aliqua unitas vera, & realis praeter numericam, seu indiuidualem entitatem. In contrarium autem est, quia vnum nihil aliud est, quam ens indiuiduum, vt Aristoteles ait 4. Metaph. text. 3. & lib. 10. text. 2. sed praeter indiuidu-

I. Dubitandi
viri, & ra-
tio.

III.

L. 4. nem

nem numericam indiuidualem, quæ materialis dicitur, datur in rebus indiuisio essentialis seu formalis, quo modo plures homines, v. g. quamuis materialiter seu numero distincti sint, sunt tamen eiusdem essentia, & naturæ: ergo præter unitatem numericam datur in rebus unitas formalis.

In quo auctores conueniunt, vel dissentiant.

II.

In hac re Thomistæ & Scotistæ conueniunt, docentes dari in rebus formalem unitatem aliquo modo distinctam à numerali. Ita Scotus in 2. distinctione, 3. quæst. 1. & 7. Metaphys. quæst. 10. & ibi Anton. Andr. quæst. 17. & Caietan. de ente & essentia, cap. 4. quæst. 6. & Soncin. 7. Metaph. quæst. 4. dicit, naturam consideratam secundum se, id est, vt præcinit ab esse, quod habet in indiuiduis vel per intellectum, habere aliquam unitatem, & idem sentit Iauell. libr. 8. Metaph. quæst. 13. imo D. Thom. videtur aperte hanc sententiam docere opusc. de natura generis. cap. 7. quod non potest esse verum, nisi de unitate formali, quia indiuidualis esse non potest, cum dicatur natura sic sumpta præcinit ab esse indiuiduorum. Sed in modo explicandi hanc unitatem formalem dissentiant prædicti auctores: videtur autem differentia in duobus posissimum consistere. Primum in hoc, quod Scotus hanc virtutem formalem, seu naturam ipsam, vt formaliter vnam censet esse formaliter, & ex natura rei distinctam ab unitate seu differentia indiuiduali. Alij vero existimant, solum distinguere ratione: quorum sententia nobis magis probatur, vt disput. precedent. sect. 2. tractatum est, & in sequentibus sectionibus iterum attingemus. Secundo differunt in hoc, quod Scotus non censet, unitatem hanc formalem seu naturam prout habentem hanc unitatem formalem, multiplicari numero in ipsis indiuiduis, sed omnia indiuidua eiusdem naturæ habere vnam & eandem formalem unitatem, vnam (inquam) non tantum ratione, sed re ipsa, seu naturam, prout in re ipsa existit in multis indiuiduis, habere vnam formalem unitatem. Alij vero existimant in singulis indiuiduis habere naturam formalem unitatem ratione distinctam à numerali, hanc vero multiplicari in indiuiduis cum unitatibus indiuidualibus, & consequenter non esse unitatem aliquam, quæ secundum veram unitatem realem eadem sit in multis indiuiduis, sed solum secundum quandam conuenientiam, vel similitudinem. Et in hoc etiam puncto hæc posterior sententia magis probatur. Quamuis aliqui existimant differentiam esse in modo loquendi: nam, quod Thomistæ vocant distinctionem rationis, Scotus & alij vocant formalem: & quod illi appellant conuenientiam, vel similitudinem, Scotus vocat unitatem: sed quidquid sit de huius, vel illius auctoris intentione, non satis explicuimus, quænam sit distinctio ex natura rei, quæ negamus interuenire inter indiuiduum & communem essentiam: negamus enim omnem distinctionem, quæ in re ipsa quouis modo actu esse possit ante mentis functionem. Atque eodem sensu, & proportionali ratione loquendum est nobis de unitate, quæ distinctioni opponitur, cum querimus, an natura, vel secundum se, vel in re ipsa, secluso omni actu intellectus, talem habeat unitatem formalem, quæ sit vera & realis unitas, vt eandem omnino habeat, & retineat in omnibus indiuiduis.

Fundamenta prioris sententia.

III. *Primum.*

Vt autem veritas melius explicetur, aliquo modo suadenda est Scoti opinio. Primo, quia Aristot. 5. Metaph. tex. 8. & 12. inter modos vniuersi ponit unitatem speciei, & generis, quatenus aliquo modo unitates reales sunt: nam ibi non erat sermo de intentioni-

bus rationis, sed de unitate, quæ est passio entis, quæ necesse est, esse aliquo modo realem: unitas autem speciei & generis potest maxime esse realis propter unitatem formalem. Vnde 7. Metaph. text. 51. ait idem Aristot. eandem esse rationem animalis in omnibus speciebus, & 2. de anim. tex. 88. ait, eandem esse naturam diaphaneitatis in aere, & in aqua.

Secundo ratione sumpta ex D. Thom. supra: quia natura humana, quæ in Petro & Paulo existit vnica, & propriissima definitione potest definiri, vt per se notum est: ergo vt sic, habet aliquam unitatem: sed non habet illam per intellectum: ergo ex se, ergo est vera, & realis unitas. Prima consequentia constat, quia nihil definiri potest, nisi quatenus vnum est, teste Arist. 4. Metaph. tex. 10. 7. Metaph. tex. 13. Minor probatur, quia natura non habet ab intellectu, quod sit definibilis, sed ex se: ergo neq. ab intellectu habet illam unitatem, quæ ad definitionem necessaria est: omne autem id, quod conuenit naturæ, & non per intellectum, est reale, vel positium, vel per modum priuationis, quod satis est ad unitatem, quæ in priuatione formaliter consistit.

Vnde argumentor tertio, quia unitas consistit in indiuisione, sed natura humana ex se habet formalem indiuisiōem: ergo ex se habet unitatem formalem. Minor patet, quia humana natura ex se non habet diuisionem formalem: quia, si ex se illam haberet, vbiq. & semper illā haberet, nec posset sine illa concipi: concipitur autem optime sine tali diuisione: ergo ex se nō habet illam: ergo ex se habet indiuisiōem: quia indiuisio nihil aliud est, quam carentia diuisionis. Neq. enim fatiscere videtur, quod frequenter dicere solent Thomistæ, naturam ex se negatiue esse vnam & indiuisam, quia ex se non habet quod sit diuisa & multiplex, tamen ex se nō esse positue vnam vel indiuisam. Videtur enim in hac distinctione inuolui repugnantia: quia nihil est positue vnum, sed negatiue, nec indiuisio vt sic potest alicui aliter conuenire quam per negationem diuisionis, ergo si ex se habet hanc negationem diuisionis, ex se habet indiuisiōem: ergo & unitatem, quæ in indiuisiōe consistit. Et confirmatur ac declaratur, nam, si ex se habet negationem diuisionis: ergo repugnat illi diuisio: quia id, quod ex se conuenit naturæ, est inseparabile ab illa, & ideo contradictorium eius semper illi repugnat: ergo carentia diuisionis intrinsece illi conuenit, & consequenter positue conuenit, quantum conuenire potest ratione fundamenti. Dicitur fortasse, naturæ ex se nec diuisionem, nec non diuisionem formalem conuenire, sed esse quodammodo indifferentem ad vtrumque, sicut superficies ex se, neq. alba est, neq. non alba: sed negatiue tantum potest dici, non esse alba. Quo sensu videtur intelligenda illa communis responsio, quod indiuisio, seu negatio diuisionis, non conuenit naturæ ex se positue, sed negatiue: hi enim termini non cadunt super indiuisiōem, sed super hoc, quod est de se conuenire, ita vt sensus sit, naturam non postulare ex se diuisionem, neq. etiam ex se postulare diuisionis carentiam, vel unitatem. Hoc enim sensu recte potest negatio interdum conuenire alicui ex se positue, interdum negatiue, nam carentia rationalitatis animali vt sic, conuenit ex se negatiue, bruto autem conuenit ex se positue, quia ita conuenit, vt positua forma opposita illi repugnet. Sed contra hoc in isto, nam etiam in hoc sensu videtur natura ex se positue indiuisa formaliter, nam ita habet ex se negationem diuisionis, vt omnino repugnet illi diuisio formalis, quamquam enim in indiuiduis materialiter diuidatur, non tamen formaliter, quia formaliter diuidi nihil aliud est, quam diuidi essentialiter, homo autem v. g. essentialiter diuidi non potest, quamuis materialiter diuidatur in plura indiuidua.

Vnde argumentor quarto, quia natura humana, v. g. de se ac positue est ens: ergo de se & positue (in sensu

IV. *Secundum.*V. *Tertium.*

Obiectio dissoluta.

sensu dicto) habet aliquam unitatem, & non materialem, seu indiuidualem, ut supra late probatum est, & est per se notum, quia alias non posset multiplicari numero, imo nec vere concipi sine unitate numerali: ergo saltem formalis, quia non potest aliud medium excogitari. Primum antecedens manifestum est, quia ens intrinsece & essentialiter conuenit non tantum rebus singularibus, sed etiam naturis, quæ à nobis vniuersaliter concipiuntur: nam illæ nec sunt omnino nihil, neque ex se sunt plura entia indiuidua, quia non includunt proprias singularitates, seu principia indiuiduantia, sed solum essentialia principia: ergo vnaquæque natura ex se, neque est plura entia, neque omnino nihil, sed ens reale, & consequenter vnum quid aliquo modo, quia ad omne ens consequitur aliqua unitas. Et confirmatur, quia natura humana & equina, ex se, & seclusis omnibus indiuiduantibus principiis sunt plures & distinctæ realiter & essentialiter: ergo vnaquæque earum ex se est vna formaliter & essentialiter, nam multitudo supponit unitates, & diuisio ab alijs supponit indiuisiōem in se.

VII.

Atque ex his vltius concludi potest hanc unitatem formalem esse communem omnibus rebus indiuiduis, quibus natura, quæ dicitur formaliter vna, communis est: quia non potest natura esse communis, nisi unitas eius communis sit. Item, quia hæc unitas formalis non habet, per quid diuidatur in plures unitates. Aut enim diuiditur in plures unitates formales: & hoc non, quia de ratione eius est, ut sit formalis indiuisa, & in hoc consistit eius unitas. Aut diuiditur in plures unitates materiales, & indiuiduas: & sic non diuiditur ipsa unitas formalis ut sic, sed communicatur multis, quod intendimus. Tadem, quia alias non posset distingui in ipsis indiuiduis unitas formalis, & indiuidualis: in quo enim distinguerentur, si ambæ multiplicarentur numero? Nā, quidquid hoc modo multiplicatur, indiuiduum est.

Vera sententia confirmatur.

VIII.

UT vero contrariam & veram sententiam explicemus, dicendum est primo, dari in rebus unitatem formalem per se conuenientem vnicuique essentiali, seu naturæ. In hoc omnes conueniunt, & hoc probant argumenta facta in fauorem Scoti. Itē, quia, cū unitas dicat carētiā diuisionis, quot sunt diuisionum genera, tot poterunt esse unitates: sed in rebus est diuisio materialis, & formalis, seu entitatiua & essentialis, ergo similiter erit unitas formalis præter materialem. Tandem quodlibet indiuiduum, v. g. Petrus, non solum est vnus numero: sed etiam est vnus essentialiter: & vtramque unitatē habet in re ipsa, & non per mentis cogitationem: nam, sicut à parte rei caret diuisione numerali, ita etiam caret diuisione essentiali, siue specifica, siue generica: unitas autem formalis nihil aliud est, quam unitas essentialis: ergo.

IX.

Unitas formalis à singulari per rationem distincta.

Secundo dicendum est, hanc unitatem formalem ratione saltem distingui ab unitate indiuiduali. Hoc etiam probant argumenta pro Scoti facta. Et patet breuiter, quia natura communis est aliquo modo, saltem ratione, distincta ab indiuiduis, & ut sic distincta, non habet unitatem indiuidualem, retinet autem unitatem formalem: differunt ergo hæc unitates saltem ratione. Item unitas indiuidualis non conuenit essentialiter communi per se ipsam, sed oportet intelligere aliquid additum, saltem ratione distinctum, quo illa essentia communis indiuidua fiat: unitas autem formalis per se immediate conuenit ipsi essentialiter communi absque villo addito etiam secundum rationem. Tandem hæc ratio non potest intelligi essentialiter, quin illam comiteretur hæc unitas formalis, à qua omnino præscindi non potest, cum tamen possit præscindi ab unitate indiuiduali: sunt ergo hæc unitates ratione distinctæ, ad eum modum, quo in re indiuidua distinguitur essentia vt essentia, & vt talis indiuidua ac singularis entitas.

Vnde dico tertio: Hæc unitates non distinguuntur à parte rei, seu ex natura rei. Hæc conclusio sequitur ex dictis præcedente disputatione. Et probatur, quia essentia communis, & entitas singularis non distinguuntur ex natura rei, sed ratione tantum: ergo neque unitas formalis & indiuidua possunt ex natura rei distingui, sed ratione tantum. Præterea natura ipsa, licet à nobis secundum se considerari possit, id est, secundum ea, quæ illi ex se conueniunt, ut ratione præscinditur ab indiuiduis, tamen huiusmodi natura non est verum ens reale, nisi in indiuiduis, quia destructis primis substantiis, impossibile est aliquid remanere, ut dixit Aristot. in cap. de substantia, quia extra indiuidua nihil potest habere existentiam realem, sine qua nullum esse potest verum ens reale, vel actu vel potentia, iuxta superius dicta de ente: natura ergo secundum se non habet realitatem, nisi in indiuiduis: ergo neque unitatem veram & realem habere potest, nisi in indiuiduis: ergo nec potest habere unitatem formalem, quæ in re ipsa sit ex natura rei distincta à singulari unitate vniuersaliusque indiuidui. Patet hæc vltima consequentia, quia quicquid est in re indiuidua intrinsecum & essentialē illi, non distinguitur ex natura rei ab illa.

X.

Non distinguitur ex natura rei.

Ex his concluditur quarto hanc unitatem formalem, prout existit in rebus ante omnē operationem intellectus non esse communem multis indiuiduis, sed tot multiplicari unitates formales, quot sunt indiuidua. Probatur primo, quia hæc unitas formalis comitatur naturam secundum se, sed in re non est aliqua natura communis, sed tot multiplicatur naturæ & essentiali, quot sunt indiuidua, ut ex supra dictis patet, & dicemus iterum in sequentibus: ergo idem est dicendum de unitate formali, quæ est veluti intrinseca, & transcendentalis proprietas talis naturæ: & ideo se mutuo consequuntur, & multiplicato vno, multiplicatur alterum, iuxta doctrinam Aristot. 4. Metaph. text. 3. Secundo, quia unitas formalis à parte rei existens non distinguitur ex natura rei ab unitate indiuiduali, ut dictum est: ergo necesse est multiplicari in re ipsa, multiplicatis indiuiduis, & unitatibus indiuidualibus eorum: ergo nulla est unitas formalis in re ipsa communis multis rebus eiusdem naturæ. Probatur prima consequentia, quia, si unitas formalis & indiuidualis ex natura rei non distinguuntur: ergo in vnoquoque indiuiduo, in Petro, v. g. unitas formalis & indiuidualis eius in re non distinguuntur: ergo distinguuntur ab unitate formali & indiuiduali Pauli: quia hoc ipso quod unitas formalis Petri in re est omnino idem cum unitate indiuiduali eiusdem, necesse est distingui ab unitate indiuiduali Pauli, quia non potest in re esse idem cum rebus omnino distinctis, & quodammodo oppositis. Tertio, nam quicquid à parte rei existit, singulare est, & consequenter incommunicabile, seu non commune pluribus inferioribus, ut ostensum est disput. præcedente, sect. i. & dicitur etiam sect. seq. sed hæc unitas realis est, & suo modo à parte rei existit, ut declaratum est, ergo est singularis: ergo non est in re ipsa communis. Patet vltima cōsequētia, quia, quod est singulare, est proprium alicuius indiuidui: & ideo non potest esse commune multis, & propterea talis communitas requirit abstractionem ab omnibus indiuiduis, quæ non potest rebus realiter conuenire, sed tantum intellectum.

XI.

Unitas formalis prout in re existit, incommunicabile est.

XII.

Atque ex his sequitur primo, quamuis vnum quodque indiuiduum à parte rei sit formaliter vnum absque mentis cogitatione, tamen plura indiuidua, quæ dicuntur esse eiusdem naturæ, non esse vnum quid vera unitate, quæ sit in rebus, sed solum, vel fundamentaliter, vel per intellectum. Ac propterea Aristoteles quandoque dicit plura esse vnum essentialiter, seu ratione formali, eam unitatē explicat per ordinem ad intellectum, scil. quia sub vna ratione, vel definitione concipiuntur, ut patet 5. Metaph. c. 6.

tex.

text. II. & lib. 10. in principio. Et D. Thom. de ente & essentia c. 4. hoc sensu dixit, naturam de se non habere unitatem communem, quia alias singularis fieri non posset. Secundo sequitur, aliud esse loqui de unitate formali: aliud de communitate eiusdem unitatis: nam unitas est in rebus, ut declaratum est, communitas autem proprie & in rigore non est in rebus, quia nulla unitas, quæ in re existit, communis est, ut ostendimus: sed est in rebus singularibus quædam similitudo in suis unitatibus formalibus, in qua fundatur communitas, quam intellectus attribuere potest tali naturæ ut à se conceptæ, quæ similitudo non est proprie unitas, quia non dicit indiuisiōnem entitatis, in quibus fundatur, sed solum conuenientiam, seu relationem, aut coexistentiam vtriusque.

Soluntur fundamenta prioris opinionis.

XIII.

Ad primum prioris opinionis fundamentum respondetur, Aristotelem inter modos unitis numerasse unitatem genericam & specificam, vel propter unitatem formalem, quam dicunt in singulis rebus, in quibus existunt, vel quia sunt aliquo modo fundamentaliter in rebus, ut postea declarabimus: & hoc modo dicuntur plures res esse eiusdem naturæ, vel identitate rationis, vel in fundamentali unitate, quæ in similitudine consistit. Vnde dicitur ad secundum, ut natura possit definiri, hanc unitatem sufficere, quia definitio proprie non est in rebus, sed in ratione: & ideo non est una definitio communis, nisi quatenus mens concipiat aliquid, ut commune separando illud à quolibet singulari, ad quod satis est unitas formalis, quam natura habet in quolibet indiuiduo cum similitudine omnium talium unitatum inter se, nam inde fit, ut intellectus vno conceptu communi illam rationem formalem concipiat ac definiat. Vnde, cum dicitur natura non habere ab intellectu, quod definibilis sit, dicendum est, id esse verum fundamentaliter & remote, non autem proxime, vel (quod perinde est) id esse verum, quoad essentiam, quæ definitione explicatur: illa enim in rebus antecedit: non vero quoad conditionem quam requirit, ut à nobis definiatur, quæ est communitas: hanc enim habet solum per cogitationem mentis.

XIV.

Ad tertium dicitur primo concludere, naturam ex se habere unitatem formalem, non vero communitatem eiusdem formalis unitatis. Vnde unitatem habet prorsus inseparabilem, communitatem autem minime, nam in singulis indiuiduis natura est una formaliter, non tamen est communis, neque indifferens ad plures, sed in vnoquoque est singularis, & propria eius effecta. Quocirca, cum dicitur naturam ex se ita esse formaliter indiuisam, ut repugnet illi formaliter diuidi, æquiuocum id esse potest, nam, vel est sensus, naturam, quæ sic est formaliter una, non esse ulterius diuisibilem per differentias formales & essentielles: & in hoc sensu in naturis genericis simpliciter falsum est, habet enim natura generica suam formalem unitatem: & nihilominus formaliter diuisibilis est per differentias específicas. In naturis autem specificis est quidem id verum, nihil tamen refert ad id, de quo agimus: nam, licet natura specifica non sit ultra diuisibilis per differentias essentielles, est tamen diuisibilis per differentias indiuiduales, & in vnoquoque indiuiduo habet suam unitatem formalem distinctam ab ea, quam habet in alijs, & hoc satis est, ut talis unitas in re communis esse non possit. Vel est sensus, naturam ita esse ex se indiuisam, ut ei repugnet omnis diuisio seu multiplicatio suæ unitatis formalis: & hoc sensu assumptio est simpliciter falsa, etiam in naturis specificis. Quia, sicut supra dicebamus, quamuis in indiuiduis non sit diuisio seu distinctio essentialis, esse tamen diuisiōnem, seu distinctiōnem essentialium: ita dicendum est in præfenti, quamuis indiuidua eiusdem speciei simpli-

citer non dicantur differre formaliter, nihilominus habere distinctas unitates formales singulis proprias. Nam distinguuntur essentialiter, vel formaliter, non solum significat habere distinctam essentiam, seu formam, sed etiam habere secundum eam dissimilitudinem, & disconuenientiam, atque adeo distinguuntur non tantum secundum rem, sed etiam secundum communem rationem & definitionem, quam mens potest fabricare. Habere autem distinctam essentiam seu unitatem formalem, solum dicit distinctiōnem entitatis & realem, quomodo, sicut Petrus habet distinctam humanitatem à Paulo, ita etiam habet distinctam essentiam, & distinctam unitatem formalem, quamuis in ea sint similes. Naturæ ergo, quæ ex se dicitur formaliter una, non repugnat secundum eam unitatem multiplicari in multis, & in singulis habere illam unitatem incommunicabilem & consequenter distinctam ab alijs, sed solum repugnat dissimilitudo, seu disconuenientia secundum eam rationem, id est, quod ea, quæ participant illam unitatem formalem, in ea non sint similes, & inter se conueniant.

XV.

Ad quartum cum confirmatione eadem est responsio: probat enim, naturam communem habere ex se unitatem formalem, secundum quam una natura specifica differt formaliter, & specialiter ab alia, non tamen probat, eam unitatem formalem esse in re ipsa communem, nisi secundum similitudinem vel conuenientiam, ut declaratum est. Et eodem modo respondetur ad argumenta, quibus ultimo loco probatur, quod hæc unitas formalis sit in re communis: ita enim est communis, sicut ipsa natura, cuius est unitas. Natura autem non est communis secundum rem, sed secundum rationem, vel fundamentalem similitudinem, ut sepe tactum est & sequente sectione ex professo dicitur. Eodem ergo modo est communis unitas formalis, quæ in re diuiditur in plures unitates formales, quarum qualibet est in se indiuisa formaliter, inter se vero, seu una ab altera, non sunt in re formaliter indiuisæ, nisi secundum similitudinem & conuenientiam, ratione cuius non dicuntur simpliciter, & proprie formaliter distinctæ, ut dictum est, sed sunt unitates formales distinctæ entitatis, seu indiuidualiter. Hæc enim duo non repugnant, scilicet ipsasmet unitates formales multiplicari, & non multiplicari formaliter, sed materialiter, seu in indiuiduo: ipsa enim unitas formalis in vnoquoque indiuiduo singularis est, & indiuidua, quamuis id non habeat ex vi unitatis formalis: sed ex differentia indiuiduali. Fatemur igitur omnem unitatem formalem, prout est in re, esse indiuiduam & singularem, differre tamen nihilominus secundum rationem ab unitate indiuiduali, quia unitas formalis per se & ex proprio conceptu solum dicit indiuisiōnem in prædicatis essentialibus: unitas vero indiuidua dicit indiuisiōnem in ipsa entitate. Vnde unitas formalis dicit in re fundamentum similitudinis cum alia re eiusdem naturæ: unitas autem indiuidualis dicit absolute & simpliciter fundamentum distinctiōnis, ac denique unitas formalis dicit fundamentum communicabilitatis saltem secundum rationem, unitas autem indiuidualis dicit omnimodam incommunicabilitatem, tam secundum rem, quam secundum rationem.

SECTIO II.

An unitas vniuersalis natura distincta à formali sit in rebus actu ante mentis operationem.

Rincipio statuendum est naturas illas, quas nos vniuersales & communes denominamus, reales esse, & in rebus ipsis vere existere: non enim eas mente fingimus, sed apprehendimus potius, calq.

I.